

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 sierpnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że E. R. od 1 lutego 2019 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek Euro – P. B. C.. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w dniu 1 lutego 2019 r. pomiędzy E. R. , a płatnikiem zawarto umowę , której strony nadały nazwę umowy o pracę na czas nieokreślony od 1 lutego 2019 r. i na mocy której E. R. powierzono obowiązki rejestratorki medycznej w wymiarze czasu pracy wynoszącym ½ etatu z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 3 559,43 zł , a już od dnia 12 kwietnia 2019 r. stała się ona niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży (zgłoszenie E. R. do ubezpieczeń nastąpiło w dniu 7 marca 2019 r.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił , że płatnik działalność gospodarczą prowadzi od 21 marca 2019 r. , a potrzeba zatrudnienia E. R. miałyby powstać dopiero po 3 latach od rozpoczęcia działalności , w dodatku na krótko przed powstaniem u E. R. niezdolności do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Ponadto , pomimo długotrwałej nieobecności E. R. w pracy, płatnik nie zatrudnił nikogo w jej miejsce, co tym samym oznacza , że nie było faktycznej potrzeby zatrudniania pracownika na powierzonym jej stanowisku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił , że sytuacja finansowa płatnika nie pozwalała mu na zatrudnienie pracownika z tak wysokim wynagrodzeniem. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jednocześnie zaznaczył , że od 1 września 2015 r. E. R. jest zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik (...) s.c. , w pełnym wymiarze czasu pracy , przy czym w dokumentach rozliczeniowych od lutego 2019 r. spółka wykazuje za E. R. ½ etatu , przy niezmięionej wysokości wynagrodzenia. Co również istotne , adres siedziby (...) s.c. jest tożsamy z siedzibą płatnika (B. C. jest ponadto jednym ze współników (...) s.c.). W ocenie organu rentowego działania polegające na zgłoszeniu do ubezpieczeń E. R. w charakterze pracownika świadczą o chęci świadomego osiągnięcia korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych i skorzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą.

/decyzja k.51 - 57 akt ZUS/

W dniu 2 października 2019 r. pełnomocnik E. R. złożył odwołanie od ww. decyzji wnosząc o jej zmianę i stwierdzenie , że E. R. jako pracownik u płatnika składek Euro – P. B. C. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom : emerytalnemu , rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 1 lutego 2019 r. , a nadto wniósł o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów postępowania , w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W treści odwołania pełnomocnik E. R. wskazał , że organ rentowy dokonał błędnych ustaleń faktycznych , gdyż odwołująca się faktycznie wykonywała powierzone jej obowiązki pracownicze , a fakt zaś braku zatrudnienia pracownika na jej miejsce podczas długotrwałej nieobecności , czy też sytuacja finansowa płatnika nie powinna mieć żadnego wpływu na ocenę zaistniałej sytuacji.

/odwołanie k.3 – 8/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.22 – 24 odwrót/

Na rozprawie w dniu 29 czerwca 2020 r. zainteresowany płatnik przyłączył się do stanowiska wnioskodawczynie. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/protokół rozprawy z dnia 29 czerwca 2020 r. , płyta CD k.57/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie E. R. urodziła się (...) , legitymuje się wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

/okoliczności bezsporne/

Zainteresowany płatnik składek B. C. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) – (...), jest ponadto współnikiem firmy (...) s.c., która zajmuje się sprzedażą hurtową wyrobów tekstylnych (drugim współnikiem jest jego żona). W ramach firmy (...) – (...) B. C., z zawodu lekarz medycyny, zajmuje się świadczeniem porad medycznych oraz usług fizjoterapeutycznych. Siedziby obu firm, w tym gabinet B. C., mieszczą się pod tym samym adresem.

/zeznania zainteresowanego min.00:29:41 – 00:53:33 rozprawy z dnia 29 czerwca 2020 r., płyta CD k.57/

W 2019 r. firma płatnika osiągnęła przychód w wysokości 143 150,00 zł (dochód wyniósł 66 213,65 zł).

/zestawienie k.94/

W dniu 5 grudnia 2018 r. płatnik składek zatrudnił pracownika na stanowisku fizjoterapeuty.

/dokumentacja osobowa K. N. k.93, zeznania K. N. min.00:07:02 – 00:20:56 rozprawy z dnia 12 lipca 2021 r., płyta CD k.117/

Od 1 września 2015 r. E. R. jest zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik (...) s.c. W ramach zatrudnienia w (...) s.c. wnioskodawczyni świadczy obowiązki pracownika biurowego.

/zeznania wnioskodawczyni min.00:03:37 – 00:29:41 rozprawy z dnia 29 czerwca 2020 r., płyta CD k.57/

Z treści umowy nazwanej przez strony umową o pracę zawartej w dniu 1 lutego 2019 r., na czas nieokreślony od dnia 1 lutego 2019 r., wynika, że z dniem 1 lutego 2019 r. płatnik składek miał powierzyć E. R. obowiązki pracownicze rejestratorki medycznej z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 3 559,43 zł, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 1/2 etatu. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano siedzibę firmy płatnika.

/umowa o pracę w dokumentacji osobowej wnioskodawczyni k.93/

Z treści orzeczenia lekarskiego z dnia 1 lutego 2019 r. wynika, że wnioskodawczyni była zdolna do wykonywania obowiązków pracowniczych na stanowisku rejestratorki medycznej.

/orzeczenie lekarskie w dokumentacji osobowej wnioskodawczyni k.93/

Z treści karty szkolenia wstępnego wynika, że E. R. w dniu 1 lutego 2019 r. miała odbyć szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

/karta szkolenia w dokumentacji osobowej wnioskodawczyni k.93/

Z ww. tytułu wnioskodawczyni została zgłoszona do ubezpieczeń w dniu 7 marca 2019 r.

/okoliczność bezsporna/

E. R. zajmowała się rejestracją pacjentów B. C., przy czym jej obowiązki sprowadzały się w istocie do odbierania telefonów i zapisywania wizyt. E. R. była obecna w siedzibie płatnika i zajmowała się obsługą pacjentów (m.in. wypisywała karty pacjentów, wystawiała faktury).

/zeznania świadków: M. K. (1) min.00:08:37 – 00:15:30, J. M. (1) min.00:15:30 – 00:22:15, M. K. (2) min.00:22:49 – 00:36:34, J. M. (2) min.00:36:34 – 00:48:59, D. T. min.00:48:59 – 01:05:11 rozprawy z dnia 22 lutego 2021 r., płyta CD k.90/

W dniu 12 kwietnia 2019 r. E. R. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. W dniu 22 października 2019 r. E. R. urodziła dziecko.

/okoliczności bezsporne/

W dniu 16 grudnia 2019 r. płatnik składek zatrudnił pracownika na stanowisku pracownika biurowego (rejestratora medycznego) w pełnym wymiarze czasu pracy , z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 3 421,90 zł.

/dokumentacji osobowa Ł. M. k.93/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał częściowo w oparciu o załączone do akt dokumenty, w szczególności zawarte w dokumentacji osobowej sporządzonej w związku z zatrudnieniem wnioskodawczynie u płatnika składek, dokumentacji medycznej oraz w oparciu o dokumenty znajdujące się aktach rentowych, a jedynie w niewielkim zakresie w oparciu o zeznania wnioskodawczynie oraz płatnika i świadków.

W ocenie Sądu zeznania płatnika oraz wnioskodawczynie w zakresie realnej potrzeby i motywów, którymi miał kierować się płatnik podejmując decyzję o zatrudnieniu wnioskodawczynie w swojej firmie na podstawie umowy o pracę, są w całości niewiarygodne. W szczególności nie sposób uznać za wiarygodne zeznań wnioskodawczynie w których wskazywała na motywy podjęcia zatrudnienia u płatnika. Z jednej bowiem strony wnioskodawczynie wskazywała ,że przyczyną podjęcia zatrudnienia u płatnika miała być zwiększona ilość obowiązków jakie miała wykonywać w firmie (...) , przy jednoczesnym braku zwiększenia wynagrodzenia , tak jednocześnie wskazywała ,że dotychczasowe obowiązki w firmie (...) była w stanie wykonać przez połowę dotychczasowego czasu pracy. Co znamienne , płatnik składek nie potrafił wyjaśnić dlaczego zgłoszenie wnioskodawczynie do ubezpieczeń nastąpiło dopiero w marcu 2019 r. , skoro jego wolą miało być zatrudnienie wnioskodawczynie począwszy od lutego 2019 r. Wprawdzie w dacie 1 lutego 2019 r. wnioskodawczynie faktycznie mogła nie wiedzieć o fakcie zajścia w ciążę (dziecko urodziła bowiem w dniu 22 października 2019 r.) , to jednak zważywszy na zgłoszenie wnioskodawczynie do ubezpieczeń dopiero w marcu 2019 r. , fakt prowadzenia przez płatnika działalności w tym samym miejscu , w którym działalność prowadziła firma w której jest współnikiem oraz wieloletnia znajomość z wnioskodawczynią wskazują wprost na prawdziwe cele stron umowy tj. zapewnienie wnioskodawczynie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a nie zaś na realną potrzebę płatnika tj. zatrudnienia pracownika, celem realizacji przyjętej strategii.

Wprawdzie zeznające w sprawie strony: płatnik i wnioskodawczynie oraz świadkowie wskazywali na czym polegały wykonywane przez wnioskodawczynię czynności , a także że była ona obecna pod adresem gdzie działalność prowadzi płatnik , to jednak z zeznań tych nie wynika fakt świadczenia przez wnioskodawczynię pracy na rzecz płatnika w ramach stosunku pracy. Wątpliwym wydaje się również ,aby świadkowie mieli wiedzę co do tego , czy w danym momencie wnioskodawczynie wykonywała obowiązki na rzecz płatnika , skoro w spornym okresie była ona jednocześnie pracownikiem firmy mającej siedzibę w tym samym miejscu. Podkreślić także należy ,że obowiązki jakie miała wykonywać wnioskodawczynie sprowadzały się w istocie do odbierania telefonów i zapisywania wizyt , a zważywszy na ilość osób , które rozpatrywanym okresie przychodziły codziennie do gabinetu zainteresowanego tj. od 10 do 15 osób , wątpliwym wydaje się aby płatnik , zważywszy na powszechną praktykę obniżania kosztów prowadzonej działalności , podjął decyzję o zatrudnieniu wnioskodawczynie w oparciu o umowę o pracę , gdyby nie wiedział ,że jego zobowiązania , z uwagi na ciążę wnioskodawczynie i możliwość wystąpienia u niej niezdolności do pracy , będą krótkotrwałe. Ponadto zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie ,że w lutym 2019 r. po stronie płatnika składek powstała realna potrzeba zatrudnienia pracownika w oparciu o umowę o pracę , skoro aż do grudnia 2019 r. nie zatrudnił on pracownika na jej miejsce.

Sąd nie neguje, że wnioskodawczynie wykonywała pewne czynności w spornym okresie zatrudnienia na rzecz płatnika składek, rzecz jednak w tym, że zgromadzony materiał dowodowy w sposób oczywisty wskazuje, że czynności te nie były wykonywane w reżimie stosunku pracy. Zdaniem Sądu, zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na uznanie, że wnioskodawczynie wykazała rzeczywiste istnienie stosunku pracy pomiędzy nią i płatnikiem w badanym okresie, mimo iż spoczywał na niej ciężar dowodzenia faktów, z których wywodziła skutki prawne z mocy art. 3 k.p.c. i art. 6 k.c. i była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Oparcie bowiem konstrukcji prawnej skarżonej decyzji na braku dowodów potwierdzających rzeczywiste wykonywanie pracy przez odwołującą, jako pracownika firmy

płatnika, spowodowało zmianę wynikającego z art. 6 k.c. rozkładu ciężaru dowodu, co do tej kwestii, przerzucając go na osobę zaprzeczającą faktom, z których organ rentowy wywiódł skutki prawne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 roku, poz.423) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanym przez art.22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Stosunek pracy posiada szczególne cechy, które pozwalają na jego odróżnienie od innych stosunków prawnych do niego zbliżonych.

Stosunek pracy wyróżnia się:

- 1) koniecznością osobistego wykonania pracy,
- 2) podporządkowaniem pracownika pracodawcy,
- 3) wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy
- 4) i na jego ryzyko,
- 5) odpłatnością pracy.

W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę.

Nawiązanie stosunku pracy skutkuje równoległym powstaniem stosunku ubezpieczenia. Obydwa te stosunki, jakkolwiek mają inne cele, to wzajemnie się uzupełniają i zabezpieczają pracownika materialnie - pierwszy na co dzień, drugi na wypadek zdarzeń losowych. Stosunek ubezpieczenia społecznego pracowniczego jest konsekwencją stosunku pracy i jako taki ma charakter wtórny. Ubezpieczenie społeczne nie może bowiem istnieć bez stosunku pracy. Uruchomienie stosunku ubezpieczeniowego może odnosić się wyłącznie do ważnego stosunku pracy, a więc takiego, który stanowi wyraz woli obu stron realizowania celów, którym umowa ma służyć. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987). Sam fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdzono, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy

(art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę i zgłoszenie do ubezpieczeń były czynnościami pozornymi dokonany jedynie celem uzyskania tytułu do ubezpieczeń i skorzystania ze świadczeń w związku z ciężką dla E. R..

W ocenie Sądu analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni nie wykonywała pracy na rzecz ww. płatnika na podstawie umowy o pracę (nie udowodniła tej okoliczności).

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorów. Pierwszą i zasadniczą cechą czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z dnia 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorów oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), stwierdza, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (LEX nr 619658) wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie, zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującej i płatnikowi zarzutów, że zawarli kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania przez wnioskodawczynię świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II UK 11/13 (LEX Nr 1375189) jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy odwołującą i płatnikiem istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca osobiście świadczyła pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni w spornym okresie zatrudnienia wykonała pewne czynności na rzecz płatnika składek. Należało jednak zważyć, czy

przy uwzględnieniu całokształtu treści stosunku prawnego realizowanego przez strony, czynności były świadczone w ramach zatrudnienia pracowniczego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, elementem charakterystycznym umowy o pracę, którego analizowany stosunek prawny na pewno nie zawierał, jest wykonywanie pracy w ramach podporządkowania pracowniczego i pod kierownictwem pracodawcy. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdza, aby płatnik kierował pracą wnioskodawczynie, w szczególności, aby wskazywał na konkretne bieżące zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem, które by modyfikowali biorąc pod uwagę ilość i wyniki pracy dotychczas wykonanej. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby płatnik składek wydawał polecenia, co do bieżącego wykonywania pracy.

Brak jest dowodu, że płatnik stosował jakikolwiek sposób rozliczenia z wykonania zadań przez wnioskodawczynię, a z jej zeznań nie wynikało też, aby na bieżąco miała ona wyznaczane przez płatnika skonkretyzowane zadania i czas ich wykonania. Oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, że E. R. świadczyła pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy.

Konstatacja ta jest ważna, gdy założyć się, że pracy pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Jasne przy tym jest, że cechy podporządkowania pracowniczego mogą być w określonym zakresie charakterystyczne również dla zobowiązań cywilnoprawnych, a nadto, że mogą występować z różnym nasileniem (zob. wyrok SN z dnia 10.10.2003 r., I PK 466/02 Pr. Pracy 2004, nr 3, s. 35). Zatem zasadne jest rozważenie reguły umożliwiającej rozróżnienie, czy dany stan faktyczny charakteryzuje się podporządkowaniem pracowniczym, czy też więź łącząca strony nosi znamiona innej zależności (zbliżonej do kierownictwa pracodawcy). Ma to znaczenie, gdy weźmie się pod uwagę, że umowa mająca za przedmiot świadczenie pracy nie może mieć mieszanego charakteru, łączącego elementy umowy o pracę i umowy cywilnoprawnej (Wyrok SN z dnia 23.01.2002 r., I PKN 786/00, OSNP 2004, nr 2, poz. 23. Z. K., Rodzaje kontraktów menedżerskich, (...) 1999, nr 7, s. 12).

W konsekwencji dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie ma nazwa umowy oraz deklarowana w chwili jej zawarcia treść. Ważne jest, w jaki sposób strony kształtują więź prawną w trakcie jej trwania. Zważywszy, że ustawodawca nie zdecydował się na wskazanie dla stosunku pracy elementów przedmiotowo istotnych, zrozumiałe jest, że klasyfikacja doniosłości cech charakterystycznych zobowiązania pracowniczego jest problematyczna. Mimo to za prawidłowy należy uznać pogląd podkreślający konieczność występowania kierownictwa pracodawcy w stosunkach pracy. Więż tą cechuje praca pod kierownictwem, które stanowi element sine qua non każdego zatrudnienia pracowniczego. Formułując tą tezę nie można pomijać, że kierownictwo pracodawcy w procesie rozróżniania reżimów umownych ma niewątpliwie pierwszoplanowe znaczenie. Jest tak dlatego, że nie występuje ono przy umowach cywilnoprawnych. Słuszne jest zatem stanowisko, zgodnie z którym kierownictwo pracodawcy jest jedyną cechą rzeczywiście odróżniającą stosunek pracy od umów cywilnoprawnych (Z. Hajn, glosa do wyroku SN z dnia 16.12.1998 r., II UKN 394/98, OSP 2000, nr 12, poz. 177).

W rozpoznawanej sprawie ocenie Sądu podlegała pozornie zawartej umowy o pracę nie w związku z tym, że wnioskodawczynie w ogóle nie świadczyła pracy, ale że wykonywała ją na innej podstawie niż umowa o pracę.

Wskazać również należy, że wnioskodawczynie i płatnik nie wykazali w niniejszym postępowaniu, że płatnik nadzorował czynności wykonywane przez wnioskodawczynię, a tym samym nie sposób stwierdzić, aby wykonywała je w ramach podporządkowania pracowniczego. Strony nie wykazały, aby wnioskodawczynie otrzymywała od płatnika polecenia, co do wykonywania określonych czynności danego dnia, a nadto z całą pewnością nie wykazały, by płatnik rozliczał wnioskodawczynię pod kątem prawidłowości ich wykonania. Nadto zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje, aby u płatnika składek zaistniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika na stanowisku powierzonym wnioskodawczynie, a potwierdza to w szczególności okoliczność braku zatrudnienia pracownika podczas długotrwałej nieobecności wnioskodawczynie w pracy. Oczywiście w niniejszym postępowaniu nie jest rolą ani organu

rentowego ani Sądu oceniać sposób organizacji czy funkcjonowania płatnika, ale niemniej jednak należy przyjmować, że zachowania podmiotu uczestniczącego w obrocie gospodarczym w celu zarobkowym są racjonalne ekonomicznie. W niniejszym postępowaniu pracodawca nie wykazał, że zatrudnienie wnioskodawczynie na podstawie umowy o pracę było uzasadnione, gdyż wskazuje na to specyfika prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Podsumowując, podleganie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Stosunek pracy jest, bowiem stosunkiem zobowiązaniowym uzewnętrzniającym wolę umawiających się stron. W sytuacji, gdy strony nie pozostają faktycznie związane stosunkiem pracy, nie można mówić o fakcie podlegania pracowniczym ubezpieczeniom społecznym. Natomiast sam fakt wykonywania za wynagrodzeniem określonego rodzaju czynności przez jedną ze stron na rzecz drugiej w zależności od cech danego stosunku prawnego, co do zasady może zostać zakwalifikowany, jako umowa o dzieło, umowa zlecenia lub też umowa o świadczenie usług, o której mowa w art.750 k.c. wobec której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. Ocena, z jakim faktycznie stosunkiem prawnym mamy do czynienia na gruncie przedmiotowej sprawy pozostaje jednak poza zakresem rozważań Sądu Okręgowego, albowiem przedmiotem zaskarżonej decyzji była wyłącznie umowa o pracę.

Wprawdzie płatnik składek przedstawił dokumenty osobowe wnioskodawczynie, to jednak w ocenie Sądu dokumenty te nie świadczą o wykonywaniu pracy w ramach stosunku pracy. Stworzenie tej dokumentacji miało jedynie uprawdopodobnić świadczenie pracy. Do ustalenia, że doszło do powstania między stronami stosunku pracy nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy, wynikające z umowy o pracę i to czyniły.

Reasumując, z zebranego w sprawie materiału dowodowego, oceny zawartej umowy o pracę, sposobu jej wykonywania, wynika, że wnioskodawczynie i płatnik składek zawarli umowę o pracę, której nie mieli zamiaru realizować. Umowa ta została zawarta jedynie w celu uzyskania przez wnioskodawczynię wypłaty świadczeń ubezpieczeniowych i był to jedyny cel zawarcia umowy o pracę. Wnioskodawczynie nie świadczyła pracy w reżimie umowy o pracę, bowiem w wykonywaniu pracy występują elementy obce dla stosunku pracy jak choćby brak podporządkowania, co do czasu świadczenia pracy czy regularności świadczenia pracy.

Przedstawione wyżej rozważania jednoznacznie wskazują, iż zawarta umowa o pracę i sposób jej realizacji nie odpowiada treści art.22 k.p. , wobec powyższego Sąd uznał, że zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalająca niepodleganie przez E. R. od 1 lutego 2019 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek Euro – P. B. C. odpowiada prawu i na podstawie art.477¹§1 k.p.c. w punkcie 1 sentencji wyroku oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art.98 k.p.c. zasądzając od E. R. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił zgodnie z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. , poz.265).

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi

wnioskodawczynie za pośrednictwem Portalu Informacyjnego, informując, że termin do sporządzenia uzasadnienia był przedłużony.

S.B.